

INTERVIURI

Despre justiție și judecători

Interviu cu domnul Jean de Codt, Președintele Curții de Casație din Belgia

Domnul Jean de Codt s-a născut la Ixelles, la 28 decembrie 1955. A absolvit Facultatea de Drept a Universității Catolice din Louvain, începându-și cariera în sistemul judiciar în anul 1983. A fost, pe rând, procuror stagiar la parchetul de pe lângă Tribunalul Tournai, procuror adjunct la parchetul de pe lângă Tribunalul Bruxelles și procuror general adjunct la parchetul de pe lângă Curtea de Apel Bruxelles, de unde a fost numit judecător la Curtea de Casație la 5 iunie 1997. Specializat în materie penală, a activat în cadrul secției penale, fiind și președinte al acesteia. Este președinte al instanței supreme din Belgia din 23 noiembrie 2013. De asemenea, predă la mai multe universități și școli regionale, fiind și vicepreședinte al Curții de Justiție Benelux și președinte al Camerei franceze a Consiliului național disciplinar din cadrul Consiliului Judiciar.

1. Ce măsuri considerați oportune pentru consolidarea independenței justiției și câștigarea încrederii cetățenilor? Ar trebui ca judecătorii și procurorii să aibă consilii judiciare diferite?

Justiția trebuie să fie instituită ca fiind una dintre cele trei puteri ale statului. Între acestea, Constituția nu trebuie să stabilească vreo ierarhie.

Numirea și promovarea judecătorilor și a procurorilor trebuie să fie încredințată unui organism non-politic, reprezentativ

Foto: <http://www.levif.be>

atât pentru magistratură, cât și pentru societatea civilă, capabil să selecteze candidați pe baza unor criterii obiective. Un Consiliu Superior al Justiției independent de guvern, parlament și de autoritatea judiciară, pare o soluție bună în acest sens. Eu cred că atât judecătorii, cât și procurorii trebuie să fie numiți și promovați de același organism. Independența judecătorilor și a procurorilor trebuie să fie consacrată în Constituție.

Este necesar să se elimine implicarea obligatorie a Parlamentului pentru ridicarea imunității unui parlamentar, în cazul în care există indicii serioase de vinovăție în legătură cu săvârșirea unei infracțiuni. Ar trebui să se vegheze, ori de câte ori este posibil, ca investigația derulată de un judecător de instrucție să nu se poată bloca printr-un filtru de admisibilitate derivat dintr-o lege care impune secrete militare sau de stat.

Dacă transferăm instanțelor gestionarea resurselor proprii, așa cum este la modă acum în Europa, ar trebui să ne asigurăm că aceste mijloace nu iau forma unei anvelope închise iar transferul de management nu este însoțit de o presiune managerială, forțând judecătorii să se concentreze asupra performanței și a eficienței în detrimentul aspectelor calitative. Tutela asupra utilizării corespunzătoare a banilor publici trebuie să aparțină Parlamentului sau Curții de Conturi, iar nu Executivului. Acesta din urmă nu trebuie să-și numească reprezentanții în organismele de gestionare a instanțelor.

Funcționarea magistraturii și a personalului auxiliar ar trebui să fie stabilite în mod transparent prin lege, iar nu de Executiv, Inspectoratul Finanțelor sau de administrație. Trebuie să existe o cale de atac în cazul în care Executivul a încălcat legea prin faptul că nu a îndeplinit cadrul impus de aceasta. Inamovibilitatea judecătorului este un principiu care trebuie să fie respectat cu strictețe. Să nu poată fi mutat, în niciun caz, un judecător fără consimțământul său.

Disciplina magistraților trebuie să fie asigurată de organismele disciplinare stabilite în cadrul sistemului judiciar, iar nu în afara acestora. Documentarea juridică a instanțelor trebuie să fie asigurată fără întrerupere. Remunerarea și pensiile magistraților trebuie să fie reglementate printr-o lege care se aplică numai acestora și care ia în considerare natura constituțională a puterii judecătorești.

2. Care ar trebui să fie rolul unui ministru al justiției, membru al guvernului (și solidar cu deciziile luate de

guvern)? Care ar fi măsurile adecvate care trebuie luate pentru o „definitivă” separație între puterile politice și judiciare? Este o utopie?

Evoluția justiției către o recunoaștere deplină a statutului său de putere constituită, egală cu celelalte două puteri, face ca rolul ministrului justiției să prezinte o importanță din ce în ce mai redusă. Acesta nu mai asigură nici conducerea, nici disciplina sau numirea magistraților, nici promovarea sau formarea acestora, nici asistența juridică internațională. Consecința logică a acestei evoluții este dispariția Ministerului Justiției și înlocuirea sa cu Secretariatul de Stat pentru punerea în executare a hotărârilor judecătorești.

3. Sunteți de acord cu ideea de a filma și difuza procesele judiciare?

Nu, absolut nu. Când strada intră în sala de judecată, justiția iese de acolo, așa se spune. De asemenea, știm că prezența observatorului schimbă mediul de observat. Ținerea unor procese sub presiunea camerelor de luat vederi și a microfoanelor nu cred că este utilă liniștii și demnității ședințelor de judecată. Este suficient că publicitatea obișnuită a acestora să fie garantată.

4. În opinia dumneavoastră, judecătorul ideal există deja sau poate exista?

Este dificil să răspund la această întrebare. Cred că printre membrii Consiliului European, noi am atins un nivel ridicat de calitate în cadrul sistemului judiciar. Se pare, la fel de clar, că putem progresa permanent.

Interviu cu domnul Péter Darák, Președintele Curia (Curtea Supremă de Justiție) din Ungaria

Domnul Péter Darák a absolvit Facultatea de Drept a Universității Janus Pannonius Pécs, fiind doctor în drept al aceleiași universități. A activat ca procuror la Parchetul din Zalaegerszeg (1990), judecător la Judecătoria din Zalaegerszeg (din anul 1991), apoi a fost numit judecător la Curtea Supremă, în cadrul Secției de contencios administrativ (2000). Din anul 2012, este președinte al Curții Supreme de Justiție din Ungaria. Îndeplinește funcții didactice la Facultatea de Drept din cadrul Universității Pázmány Péter și la Facultatea de Drept din cadrul Universității Eötvös Loránd. Este autor al unui număr impresionant de studii științifice, publicate în Ungaria, Austria, Germania.

1. Ce măsuri considerați oportune pentru consolidarea independenței justiției și câștigarea încrederii cetățenilor? Ar trebui ca judecătorii și procurorii să aibă consilii judiciare diferite?

În primul rând, trebuie să fie clar pentru cetățeni că independența puterii judecătorești are valoarea unui instrument: ajută un judecător să-și îndeplinească îndatoririle fără constrângeri sau influențe nejustificate. Datoria sa este aceea de a decide asupra fiecărei cauze, o îndatorire pe care nu o poate evita și pentru care poartă răspunderea disciplinară și civilă. Nu în ultimul rând, trebuie să răspundă conștiinței sale. Și un judecător de bună credință și cu înaltă conștiință nu ezită, atunci când este necesar, să solicite sfaturi de la colegii săi mai vechi în funcție și mai experimentați. Acest lucru nu încalcă principiul independenței puterii judecătorești, deoarece sarcina de a decide asupra cauzei este în mâinile judecătorului procesului.

Încrederea publică în sistemul judiciar poate fi consolidată, în principal, prin hotărâri întemeiate, clar motivate și înțelese. În Ungaria, cel mai înalt organism judiciar este Curia

Foto: <http://www.lb.hu>

(Curtea Supremă), care este obligată, între altele, să asigure coerența jurisprudenței. Prin urmare, este esențial ca Curia să consulte judecătorii și alți profesioniști din domeniul juridic din întreaga țară pentru a recunoaște chestiunile legale care îi privesc cel mai mult pe cetățeni, pentru a afla mai mult despre diferitele răspunsuri ale judecătorilor la aceste probleme și, prin urmare, pentru a oferi alternative. Cu toate acestea, vor funcționa doar acele consultări în care metodele de cercetare și consilierii implicați corespund cerințelor de independență și imparțialitate.

2. Care ar trebui să fie rolul unui ministru al justiției, membru al guvernului (și solidar cu deciziile luate de guvern)?

În opinia mea, un dialog sănătos între puterile separate, care să respecte competențele celeilalte, este bun pentru o societate democratică. Dialogul dintre puterea judecătorească și puterea legislativă este constant: ar trebui ca o interpretare jurisprudențială a legii, dacă nu ar fi acceptabilă pentru legislativ, să determine adoptarea de acesta a unei noi legi sau să conducă la modificarea legilor

existente. Aceste modificări vor fi ulterior interpretate de instanțe. Acest circuit de interpretare și modificare a legii se poate relua. Iar dacă o legislație nu dorește să intervină retrospectiv, acest fenomen este unul normal. În concluzie, cred că deschiderea spre dialogul profesional este rolul care se potrivește cel mai bine unui ministru al justiției într-o democrație.

3. Care ar fi măsurile adecvate care trebuie luate pentru o „definitivă” separație între puterile politice și judiciare? Este o utopie?

Statul de drept, permițând în același timp un anumit grad de suprapunere între puterile executivă și legislativă, necesită stabilitate și neutralitate față de puterea judecătorească. În consecință, influența politică, la fel ca și alte influențe inadecvate, ar trebui să fie ferm exclusă atât în timpul judecării cauzelor, cât și în aspectele de organizare a instanțelor. Spre exemplu, dacă judecătorii sunt numiți în funcție ca urmare a intervenției altei puteri, riscul de influență parțială trebuie echilibrat sistematic, e.g. prin utilizarea consiliilor judiciare în timpul procedurilor, astfel încât opiniile sau deciziile acestora să nu poată fi ignorate.

Cu toate acestea, având în vedere efectele pozitive ale unui dialog sănătos între puteri, nu susțin separația lor rigidă. Principiul democrației include ideea că legitimitatea tuturor puterilor derivă din popor, iar această „origine” comună creează o răspundere comună. Aceasta creează și îndatorirea de a coopera.

4. Sunteți de acord cu ideea de a filma și difuza procesele judiciare?

Nu pot da un răspuns general la această întrebare, din două motive. În

primul rând, principiul ședințelor publice de judecată este restrâns în mai multe cazuri, din motive precum obiectul cauzei (spre exemplu, date clasificate), garanțiile procedurale (spre exemplu, protecția martorilor) sau confidențialitatea părților. În al doilea rând, avantajele sau dezavantajele difuzării live din sala de judecată depind în mare măsură de alte tradiții și de cultura juridică dintr-o țară. În Ungaria, participarea reporterilor la audieri care atrag interesul public larg este susținută de lege. Experiența ne spune totuși că procesele judiciare pot fi raportate în mod obiectiv numai dacă informațiile nu sunt transmise în vrac - iar transmisiunea în direct este o transmisie nefiltrată - ci doar dacă publicul primește informații bine structurate asupra unui caz.

5. În opinia dumneavoastră, judecătorul ideal există deja sau poate exista?

Cel mai bun judecător s-a născut deja de mai multe ori. Nu putem vorbi despre cel mai bun judecător într-un sens absolut, putem vorbi doar despre cel mai bun judecător dintr-o anumită eră sau într-un anumit caz. Și se poate întâmpla chiar și celui mai bun judecător dintr-o cauză ca într-o altă cauză să nu ia cea mai bună decizie posibilă.

Cu toate acestea, putem avea încredere în fiecare judecător după un timp, deoarece, în cursul judecării cauzelor una după alta, evoluează un fel de caracter juridic: o înțelepciune practică care combină cunoștințele profesionale cu o înțelegere a naturii umane.

Interviu cu domnul Rimvydas Norkus, Președintele Curții Supreme de Justiție din Lituania

Domnul Rimvydas Norkus s-a născut la 17 ianuarie 1979 la Klaipėda. A absolvit Facultatea de Drept a Universității din Vilnius (1996-2001), fiind doctor în drept din anul 2005. A activat, între altele, ca director al Departamentului de Cercetări Juridice al Curții Supreme de Justiție din Lituania, consilier al președintelui Curții Supreme Administrative, director al Departamentului de jurisprudență din cadrul Curții Supreme Administrative, și judecător la Curtea de Apel din Vilnius. Este profesor la Universitatea Mykolas Riomeris și devine Președinte al Curții Supreme din Lituania în decembrie 2014. Este autorul a numeroase lucrări științifice, publicate în mai multe state europene.

1. Ce măsuri considerați oportune pentru consolidarea independenței justiției și câștigarea încrederii cetățenilor? Ar trebui ca judecătorii și procurorii să aibă consilii judiciare diferite?

Ultimul deceniu a demonstrat încă o dată cât de fragilă poate fi independența justiției. Cu ceva timp în urmă, atenția globală s-a concentrat asupra revizuirii Constituției Ungariei din 2011, unele prevederi balansând la limita principiilor democratice. Mai târziu, în iulie 2016, îngrijorarea imensă a fost cauzată de acțiunile autorităților din Turcia, după o lovitură de stat nereușită, când mii de judecători și procurori turci au fost concediați sau arestați în lipsa unei proceduri care să permită un proces echitabil. Evenimentele recente din Polonia - interferențele autorităților poloneze, inclusiv deciziile care au provocat criza Curții Constituționale, și reforma preconizată a Consiliului Național al Justiției - par să indice, de asemenea, o amenințare nu numai pentru statul de drept, ci și

Foto: <http://g2.dcdn.lt>

pentru sistemul judiciar și pentru încrederea în administrarea justiției. Diferite organizații supranaționale, inclusiv judiciare, au emis declarații ca răspuns la aceste evoluții. Opinia publică, în special atitudinea internațională, reprezintă o armă foarte importantă în apărarea și promovarea valorilor democratice recunoscute universal și în sprijinirea celor care refuză să accepte încălcări ale principiilor fundamentale.

În plus, aș dori să menționez și alte aspecte între care, cred, consolidarea independenței judiciare și a încrederii publice sunt în prezent importante în mare măsură. În primul rând, reputația ireproșabilă și respectarea eticii judiciare. Societățile moderne ridică cerințe deosebit de înalte față de reputația sistemului judiciar, observat ca printr-o lupă. În al doilea rând, calificarea profesională ridicată. Aici mă refer nu doar la o pregătire juridică excelentă, ci și la maturitate și înțelepciune. Cred că doar un judecător care posedă cunoștințe juridice extinse și se bazează pe înțelepciune poate fi și se poate simți independent, deoarece poate să pronunțe nu doar o hotărâre oficială, ci și o decizie sensibilă din punct de vedere social. Acest lucru ar însemna

că toate cerințele față de candidații pentru funcții judiciare și selecția judecătorilor ar trebui să fie deosebit de stricte în acest sens. În al treilea rând, creșterea transparenței judiciare prin intermediul unei largi rețele de instrumente de transparență a instanțelor, inclusiv a celor oferite de tehnologiile moderne și de noile forme de comunicare. Această zonă este aceea care, în opinia mea, ar putea oferi cel mai mare potențial pentru consolidarea independenței și a încrederii. Transparența are ca rezultat o anumită formă de control social, deoarece determină cetățeni informați prin furnizarea de informații care permit societății să înțeleagă procesele, operațiile, provocările și limitele judiciare. Transparența depășește percepțiile generalizate care leagă instanțele de corupție, favoritism politic și ineficiență. Lista instrumentelor de transparență judiciară introduse în societățile democratice, deși variază de la o țară la alta, este impresionantă și se încadrează în două mari categorii: o categorie - informații privind accesul la dosarele cauzelor și la proceduri; altă categorie - informații despre operațiunile și structura instanțelor, personalul lor etc.

În ceea ce privește a doua parte a întrebării dvs., dacă trebuie sau nu să existe consilii judiciare distincte, acesta depinde în cea mai mare parte de tradiția legală a unui anumit stat, adică statutul oferit procurorului și parchetului: dacă parchetul face parte din sistemul judiciar sau aparține executivului ori există un sistem instituțional separat. Procuratura Republicii Lituania este o instituție de stat, centralizată, cu puteri specifice de autoritate. Conform Constituției, ea nu este o componentă constitutivă a puterii judecătorești. Funcțiile procurorului diferă de administrarea justiției. Prin urmare, în Lituania, judecătorii și procurorii sunt tratați separat în ceea ce privește consiliile juridice.

2. Care ar trebui să fie rolul unui ministru al justiției, membru al guvernului (și solidar cu deciziile luate de guvern)?

În Lituania, relația dintre ministrul justiției și instanțele judecătorești a fost soluționată la nivel constituțional. Într-una dintre cele mai vechi versiuni a Legii instanțelor, ministrul justiției a primit atribuții largi în domeniile formării, administrării și întreținerii instanțelor. Cu toate acestea, în 1999, Curtea Constituțională a declarat că acest concept de independență a sistemului judiciar nu era în concordanță cu asemenea competențe ale ministrului justiției. Ca urmare a hotărârii Curții Constituționale, chestiunile care anterior fuseseră atribuite ministrului justiției au fost în mare parte atribuite autoguvernării sistemului judiciar în sine. Multe state europene adoptă această abordare. Cu toate acestea, rolul ministrului justiției este diferit în diversele sisteme judiciare. Există sisteme în care ministrul justiției deține atribuții extinse în formarea profesională și administrarea instanțelor. Evident, în astfel de sisteme sunt necesare garanții suplimentare pentru a respecta independența sistemului judiciar. Există și sisteme în care ministrul justiției acționează în același timp ca procuror general. În cadrul unei astfel de abordări, parchetul este recunoscut ca parte integrantă a puterii executive; în consecință, nu ar exista nicio polarizare între Guvern și parchet, nici cu privire la rolul ministrului justiției și hotărârile luate de Guvern.

3. Care ar fi măsurile adecvate care trebuie luate pentru o „definitivă” separație între puterile politice și judiciare? Este o utopie?

Sunt de acord că, într-o anumită măsură, o astfel de separație - “separația definitivă” - ar trebui văzută ca o utopie. Puterile nu pot exista într-o izolare completă. Aș oferi câteva exemple care

dovedesc convingător imposibilitatea unei separații absolute.

Primul ar fi participarea instanțelor la lucrările legislativului. Cu toate că o hotărâre descoperind deficiențele dintr-o lege aplicabilă, pronunțată de instanța supremă nu are vreun efect imediat asupra legislației, ea poate fi, și în cea mai mare parte este, un instrument de succes pentru a influența legiuitorul sau pentru a da un semnal pentru a lua măsuri pentru a înlătura legalitatea incompatibilității. În Lituania participarea Curții Supreme la lucrările legislativului este exprimată prin informarea oficială a Parlamentului sau a Guvernului cu privire la chestiunile legislative identificate.

O altă formă de interacțiune a competențelor care există într-o serie de sisteme juridice este exprimarea opiniilor cu privire la proiectele de legi propuse și participarea la elaborarea actelor judiciare. În Lituania, Guvernul și Parlamentul consultă periodic instanțele cu privire la proiectele de legi, în special legislația care afectează funcționarea sistemului judecătoresc, legile de procedură și alte legi aplicabile în hotărârile pronunțate de instanțe. Acest lucru se face prin Regulamentul de procedură al Guvernului Republicii Lituania și Statutul *Seimas* (Parlamentului) Republicii Lituania. În plus, judecătorii sunt implicați în elaborarea actelor judiciare prin participarea la grupurile de lucru sau prin oferirea de expertiză.

În esență, în toate democrațiile, procedurile de selecție și de numire la un oficiu judiciar se bazează pe o anumită formă de interacțiune între puterile statului. În Lituania o astfel de interacțiune echilibrată este exprimată prin participarea Consiliului Judiciar, a Președintelui Republicii și a Parlamentului.

Formarea bugetelor instanțelor este o altă formă frecventă de interacțiune. Astfel, atunci când vorbim despre separarea puterilor, nu putem respinge coope-

rarea constituțională a puterilor, ceea ce înseamnă interacțiunea funcțională inevitabilă pentru a garanta eficacitatea și contrabalansarea reciprocă.

4. Sunteți de acord cu ideea de a filma și difuza procesele judiciare?

Autenticitatea este un atu important care asigură atât transparența judiciară, cât și controlul public. Cu toate acestea, aceasta implică și o serie de probleme, inclusiv stresul psihologic al judecătorilor și al altor participanți la procedură, necesitatea de a stabili o varietate de măsuri pentru protecția tehnică formală, protecția datelor cu caracter personal și cerințe etice.

Lituania are una dintre puținele jurisdicții în care în prezent nu este permisă filmarea sau difuzarea în nicio cauză. Cu toate acestea, Curtea Supremă de Justiție a Lituaniei a propus recent abolirea interdicției absolute de difuzare a proceselor judiciare de către mass-media. În principiu, instanțele lituaniene sunt deschise oricărui public care dorește să participe, dar, în practică, foarte puțini oameni au timpul sau ocazia de a vedea în persoană ce se întâmplă în instanțele noastre. Din ce în ce mai mult, oamenii se bazează pe televiziune și pe internet pentru acces la informații. Acest lucru, odată cu creșterea imensă a comunicațiilor și a tehnologiei informației, a ridicat așteptările publice de a putea vedea și auzi lucruri folosind o varietate de medii. Prin urmare, am sugerat, în anumite condiții, să permitem difuzarea, filmarea sau înregistrarea pronunțării unei hotărâri judecătorești. Văd riscul ca prezența camerelor de televiziune în alte părți ale procesului să le perturbe și să modifice comportamentul celor implicați în proces (judecători, procurori, avocați, părți, martori etc.), limitând astfel această posibilitate la pronunțarea publică a unei hotărâri, care ar prezenta o soluție echilibrată. O astfel de inițiativă legislativă

nouă este discutată în prezent în Parlament.

5. În opinia dumneavoastră, judecătorul ideal există deja sau poate exista?

Pentru a răspunde la această întrebare, este necesar să încercăm să definim ce poate fi "cel mai bun judecător".

La sfârșitul lunii ianuarie a acestui an, în timpul campaniei de numire a judecătorului Neil Gorsuch ca judecător al Curții Supreme a Statelor Unite, președintele Donald Trump a făcut o promisiune poporului american, în sensul că "va găsi cel mai bun judecător". A promis "să aleagă pe cineva care respectă legile noastre [americane] ... și pe cineva care să le interpreteze așa cum sunt scrise". Aceasta este abordarea președintelui Trump. Cu toate reprezentă o retorică curajoasă și inspirată, unii pot observa, în acest context, o anumită ambiguitate.

Cred că există mulți judecători buni. Este adevărat că judecătorii pot fi și sunt evaluați, în funcție de anumite criterii, care sunt exprimate atât în indicatori cantitativi, cât și calitativi. Acest fapt nu este în întregime greșit și, mai ales atunci când treguie găsit, spre exemplu, cel mai bun dintre judecătorii care concurează pentru o poziție judiciară superioară. Dar, cu siguranță, nu știu cum să-l determin pe cel mai bun, în cel mai general sens pe care mi-l solicitați. Putem găsi mulți judecători care sunt cinstiți, morali, bine educați, răbdători, imparțiali, care fac tot ce pot, ale căror decizii sunt clare, motivate, bine înțelese chiar și de cei cărora le sunt nefavorabile. Cu alte cuvinte, dacă oamenii au încredere într-un judecător, dacă înțeleg și acceptă deciziile sale, judecătorul și-a îndeplinit bine munca. Astfel, aș spune, acest concept de "cel mai bun judecător" ar trebui privit ca o alegorie dificil de furnizat în practică.

Interviu cu doamna Ewa Wojtaszek-Mik, profesor la Institutul de drept civil din cadrul Universității din Varșovia

Doamna Ewa Wojtaszek-Mik este profesor la Institutul de drept civil din cadrul Universității din Varșovia și asistent la Biroul de studii și analize (Secția europeană) din cadrul Curții Supreme din Polonia. A studiat la Institutul Universitar European din Florența. Este autoare a numeroase studii în domeniul legislației poloneze și a Uniunii Europene privind concurența și protecția consumatorilor.

1. Ce măsuri considerați oportune pentru consolidarea independenței justiției și câștigarea încrederii cetățenilor? Ar trebui ca judecătorii și procurorii să aibă consilii judiciare diferite?

Independența sistemului judiciar reprezintă unul dintre fundamentele democrației și condiția încrederii sociale

în sistemul judiciar. În primul rând, această independență trebuie să aibă temeiuri legale solide. În Polonia este garantată de prevederile Constituției și de legi. Constituția prevede că sistemul de guvernământ al Republicii Polone se va baza pe separarea și echilibrul dintre puterile legislativă, executivă și judecătorească. Judecătorii, în exercitarea funcției lor, sunt independenți și se supun doar Constituției și statutului. Judecătorilor trebuie să li se ofere condiții adecvate de muncă și

Foto: <http://www.spk.com.pl>

remunerații în conformitate cu demnitatea mandatului lor și cu obiectul îndatoririlor lor. Constituția garantează că judecătorii sunt inamovibili și stabilește că demiterea judecătorului din funcție, suspendarea din funcție, transferul la altă instanță sau în altă poziție împotriva voinței sale pot avea loc numai în temeiul unei hotărâri judecătorești și numai în acele instanțe prevăzute în statut. Un judecător nu poate, fără consimțământul prealabil acordat de o instanță specificată prin lege, să fie condamnat penal și lipsit de libertate.

Aplicarea regulilor de mai sus reprezintă o garanție a exercitării dreptului cetățeanului la un proces echitabil. Constituția poloneză prevede că orice persoană are dreptul la o examinare echitabilă și publică a cauzei sale, într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe competente, imparțiale și independente. Construirea încrederii în justiție și în judecători are la bază un efort serios. Se compune din atitudinea oricărui judecător în timpul exercitării funcțiilor sale și în afara lor. Este important să se stimuleze justele atitudini deja din timpul studiilor universitare și de la pregătirea juridică a viitorilor avocați.

În opinia societății, o judecată nedreaptă, în special comentată de mass-media, are o influență mai mare asupra imaginii justiției decât sute de hotărâri judecătorești corecte pronunțate în fiecare zi. Conform studiilor efectuate anul trecut, pentru poporul polonez, una dintre principalele surse de informare despre sistemul judiciar este mass-media. În 2015, Consiliul Național Judiciar din Polonia a adoptat rezoluția adresată instanțelor, purtătorilor de cuvânt ai acestora și judecătorilor "Comunicarea și imaginea sistemului judiciar. Colectarea bunelor practici pentru instanțe". Scopul său este acela de a spori conștiința juridică și nivelul de încredere al societății, precum și imaginea obiectivă a sistemului judiciar prin intermediul activităților de

informare și educare. Documentul a fost elaborat având în vedere recomandările Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare "Justiție, Societate și Mass Media. Raport 2011-2012, RECJ 2012". În Curtea Supremă, comunicarea cu mass-media este realizată de purtătorul de cuvânt numit de președintele Curții Supreme.

În Polonia, un judecător nu poate fi membru al unui partid politic, al unui sindicat și nu poate desfășura activități publice incompatibile cu principiile independenței instanțelor și judecătorilor. În același timp, judecătorii pot fi membri ai asociațiilor profesionale. Prima asociație de judecători din Polonia a fost Asociația Judecătorilor Polonezi "Iustitia", înregistrată în 1990.

Un organism statal extrem de important, având în componere, printre alții, și judecători, este Consiliul Național Judiciar, creat în anul 1989. Unii dintre membrii săi sunt aleși de judecători. Conform Constituției, Consiliul Național al Judiciar protejează independența instanțelor judecătorești și a judecătorilor. Președintele Republicii Polone numește judecătorii la propunerea Consiliului Național Judiciar. Consiliul emite avize referitoare la proiectele de legi privind sistemul judiciar. Acesta asigură respectarea regulilor de etică ale judecătorilor și are anumite competențe în cadrul procedurilor disciplinare privindu-i pe judecători. O condiție a unui bun exercițiu al funcțiilor sale este dată de independența Consiliului Național Judiciar, fapt care reprezintă motivul unei reacții foarte puternice a judecătorilor, provocată de ultimele inițiative de schimbare a mecanismului numirii membrilor săi.

2. Care ar trebui să fie rolul unui ministru al justiției, membru al guvernului (și solidar cu deciziile luate de guvern)?

Competențele ministrului justiției în calitate de autoritate a puterii executive

ar trebui să fie indicate de lege și să fie exercitate în conformitate cu principiul separației celor trei puteri. Ministrul nu trebuie să intervină în jurisdicția exercitată de instanțe. Rolul său ar trebui să fie acela de organizare eficientă a instanțelor și îngrijire pentru condiții adecvate legate de activitatea judecătorilor. În Polonia, ministrul justiției are în prezent o influență din ce în ce mai mare asupra sistemului judiciar.

3. Care ar fi măsurile adecvate care trebuie luate pentru o „definitivă” separație între puterile politice și judiciare? Este o utopie?

În sistemul democratic puterea politică este inconstantă și, de multe ori, are propria sa idee despre organizarea autorităților statului, inclusiv referitor la instanțele judecătorești. Dar puterea judecătorească trebuie să fie elementul care stabilizează statul și trebuie să asigure respectarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale cetățenilor. Rolul judecătorilor este acela de a aplica legea și de a proteja respectarea legii. Apoi, garanțiile independenței sistemului judiciar ar trebui precizate la nivel constituțional. Supravegherea administrativă asupra instanțelor ar trebui exercitată de președintele Curții Supreme.

4. Sunteți de acord cu ideea de a filma și difuza procesele judiciare?

Toate rapoartele publice privind procesele judiciare realizate de mass-media trebuie să respecte normele privind natura publică a procesului și limitările legale. O reglementare adecvată a acestei chestiuni este cuprinsă în Codul penal al Poloniei. Instanța permite reprezentanților mijloacelor de informare să realizeze, cu ajutorul echipamentelor, înregistrări video și audio în cursul procesului. Instanța poate stabili condițiile de participare a reprezentanților mass-media la proces. Dacă, din motive tehnice

și organizatorice, prezența acestora împiedică procesul, instanța poate limita numărul reprezentanților mass-media. În cazurile excepționale, dacă prezența reprezentanților mijloacelor de informare poate intimida un martor, judecătorul poate dispune ca acestea să se îndepărteze din sala de judecată în timpul audierii.

5. În opinia dumneavoastră, judecătorul ideal există deja sau poate exista?

Acest tip de întrebare presupune posibilitatea de a indica doar cel mai bun judecător, unul sigur, iar acest lucru este extrem de dificil. A fi judecător nu înseamnă să participi la un concurs sau la un plebiscit. În Polonia există mai mult de 10.000 de judecători. Despre un număr foarte mare dintre ei putem vorbi doar la superlativ. Judecătorul este o profesie dificilă, dar este și o misiune care necesită determinarea și efortul permanent. Este un serviciu pentru stat și pentru societate.

Criteriile pentru aprecierea unui bun judecător nu sunt date numai de cunoștințele sale excelente despre drept, ci și prevederile legale și regulile etice. Conform legii poloneze, profesia de judecător este rezervată numai persoanelor cu integritate. Un judecător va urma jurământul dreptății. El trebuie să păstreze valorile legate de exercitarea puterii judecătorești și să evite orice aspecte care ar putea aduce atingere demnității funcției sau care ar submina încrederea în independența sa. Conform Principiilor de la Bangalore privind conduita judiciară, adoptate în anul 2003, de Comisia Națiunilor Unite pentru Drepturile Omului, aceste reguli sunt: proprietatea, independența, integritatea, imparțialitatea, egalitatea, competența și diligența, răspunderea. Acestea rezultă, de asemenea, din Carta europeană privind statutul judecătorilor din 1998 și din Carta

magna a judecătorilor, adoptată la Strasbourg în 2010, de Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni din cadrul Consiliului Europei.

În Polonia, Consiliul Național Judiciar a adoptat în anul 2003 rezoluția privind "Setul de principii ale eticii profesionale a judecătorilor", care prevede că judecătorul trebuie să urmeze întotdeauna regulile integrității, demnității, onoarei, simțului datoriei și să aplice întotdeauna cele mai bune practici. Judecătorul nu trebuie să profite de statutul său și de poziția de prestigiu în interes propriu sau în interesul altor persoane. În special, judecătorul nu trebuie să abuzeze de statutul de imunitate acordat lui. Judecătorul trebuie să vegheze la autoritatea funcției sale, de binele instanței pentru care lucrează, de binele administrării justiției și de poziția autorității judecă-

torești. Judecătorul nu trebuie să se supună influențelor care îi pun în pericol independența, indiferent de originea și rațiunea lor. În cazul unor împrejurări care pot pune în pericol independența acestei funcții, judecătorul îl notifică imediat pe președintele instanței. Judecătorul nu trebuie să acționeze într-un mod care să submineze încrederea în independența și imparțialitatea sa.

Prin urmare, calea către titlul de "cel mai bun judecător" este clar indicată și deschisă pentru toți cei care vor accepta provocarea. Cealaltă întrebare poate câștiga în diferite sondaje, spre exemplu pentru alegerea celui mai bun judecător care aplică dreptul Uniunii Europene.

**Interviuri realizate de
Dragoș Călin,
judecător, Curtea de Apel București**